

C46 – WON4

VLAAMS PARLEMENT

Zitting 2007-2008

25 oktober 2007

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR WONEN, STEDELIJK BELEID, INBURGERING EN GELIJKE KANSEN

INHOUD

Vraag om uitleg van mevrouw Cindy Franssen tot mevrouw Kathleen Van Brempt, Vlaams minister van Mobiliteit, Sociale Economie en Gelijke Kansen, over de feminisering van armoede	1
Vraag om uitleg van mevrouw Gerda Van Steenberge tot mevrouw Kathleen Van Brempt, Vlaams minister van Mobiliteit, Sociale Economie en Gelijke Kansen, over de opencoördinatiemethode	3

Voorzitter: de heer Jan Penris

Vraag om uitleg van mevrouw Cindy Franssen tot mevrouw Kathleen Van Brempt, Vlaams minister van Mobiliteit, Sociale Economie en Gelijke Kansen, over de feminisering van armoede

De voorzitter: Mevrouw Franssen heeft het woord.

Mevrouw Cindy Franssen: Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, de Raad van Europa nam in juni van dit jaar een aanbeveling over de feminisering van de armoede aan. Deze aanbeveling roept het comité van ministers op om de verschillende intergouvernementele comités de opdracht te geven de feminisering van de armoede te onderzoeken en zo tot genderspecifieke indicatoren te komen. Daarbij moet rekening worden gehouden met de specifieke behoeften van vrouwen en de inkomstenverdeling tussen mannen en vrouwen. Zo kan worden achterhaald hoe het komt dat er een scheeftrekking optreedt en een negatieve vertegenwoordiging van vrouwen in de grote groep van armen.

Mevrouw de minister, ik kan u om de oren slaan met cijfers en statistische gegevens, maar u weet beter dan wie ook dat 1 op 7 Belgen als arm wordt beschouwd. Het zijn vooral vrouwen. Heel wat éénoudergezinnen, alleenstaande vrouwen of alleenstaande vrouwen met kinderen en ouderwordende vrouwen komen in de armoede terecht.

Welke inspanningen leverde u als coördinerend minister voor Gelijke Kansen rond het thema gender en armoedebestrijding en welke middelen waarover u in uw eigen begroting beschikt, trok u hiervoor uit? Welke organisaties die vanuit Gelijke Kansen worden gesubsidieerd hebben acties ontwikkeld rond het thema armoede en gender? Om welke acties gaat het?

Beschikt u als coördinerend minister voor Gelijke Kansen over een overzicht van de inspanningen die in de Vlaamse Regering worden geleverd of al werden geleverd voor alleenstaande vrouwen, al dan niet met kinderen? Welke vooruitgang werd vanuit de verschillende beleidsdomeinen sinds het begin van de legislatuur geboekt?

Welke parameters hanteert u als coördinerend minister om de evolutie van armoede bij vrouwen in Vlaanderen te evalueren? Maakt het genderthema al deel uit van overleg met verenigingen waar armen het woord nemen? Welke conclusies verbindt u aan dit overleg?

De voorzitter: Mevrouw Van Steenberge heeft het woord.

Mevrouw Gerda Van Steenberge: In het kader van de internationale dag tegen de extreme armoede is in de commissie voor Welzijn een uitvoerig debat over armoede gehouden. Er is toen inderdaad gezegd dat 1 op 7 Belgen in armoede leven. De snelst stijgende groep is opvallend genoeg de groep van de tweeverdieners. Zelfs zij geraken onder de armoedegrens, maar de grootste groep bestaat nog altijd uit vrouwen en meestal vrouwen met kinderen.

In het licht van een voorstel van resolutie dat hier is besproken naar aanleiding van mijn vraag om uitleg over het opvoedersloon, kwam armoede bij vrouwen met kinderen ook al aan bod. Zij ondervinden blijkbaar nog heel wat moeilijkheden om de zorg voor kinderen en buitenhuiswerk te combineren. Op mijn vraag om het opvoedersloon in eerste instantie te introduceren voor alleenstaande vrouwen met kinderen, antwoordde u toen negatief. U stelde te zullen focussen op de activering van de arbeidsmarkt.

Blijkbaar werkt dat niet helemaal voor alleenstaande vrouwen met kinderen. Welke acties ondernam u intussen? Hoe werden uw inspanningen om de combinatie tussen arbeid en gezin te verbeteren, geëvalueerd?

De voorzitter: Minister Van Brempt heeft het woord.

Minister Katleen Van Brempt: Mijnheer de voorzitter, de coördinerende minister voor armoede en armoede en gender is mijn collega voor Welzijn. Vanuit het genderperspectief en de opencoördinatiemethoden lopen er heel wat zaken samen. Dat wil niet zeggen dat we binnen het gelijkemansbeleid niet heel wat initiatieven ontwikkelen. Ik zal vooral focussen op het verticale beleid, aangezien het horizontale beleid de minister voor Welzijn toebehoort.

Ik zal de belangrijkste initiatieven opsommen.

In 2006 gaf ik de onderzoeksgroep OASeS (Onderzoeksgroep Armoede, Sociale Uitsluiting en de Stad) van de UA de opdracht om een kwalitatief onderzoek uit te voeren naar de specifieke noden van vrouwen van vreemde herkomst die zich in een armoedesituatie bevinden als gevolg van een combinatie van verschillende factoren, zoals echtscheiding en een gebrek aan integratie. Voor dit onderzoeksproject heb ik in 78.871 euro voorzien. Halfweg 2008 verwacht ik er de resultaten van.

Aan het Steunpunt Gelijkemansbeleid gaf ik de opdracht de oorzaken en gevolgen van echtscheiding te onderzoeken bij mannen en vrouwen van Turkse en Marokkaanse origine. Hierbij wordt extra aandacht

besteed aan de genderdimensie van de problematiek. Er bestaat al onderzoek naar de economische, psychische en sociale gevolgen van echtscheiding voor mannen en vrouwen, maar allochtone mannen en vrouwen vinden zich in een dergelijk onderzoek vaak niet terug. Er is dus nood aan meer specifiek onderzoek.

Eind 2005 heb ik het documentatiecentrum Rol en Samenleving (vzw RoSa), een organisatie die ik structureel ondersteun, een projectsteun toegekend om een website en informatiepakket te ontwikkelen voor alleenstaande ouders. Zoals gekend, lopen gezinnen met een alleenstaande ouder een groter risico om in de armoede te belanden dan tweeoudergezinnen. Bovendien zijn het overgrote deel van de alleenstaande ouders moeder. De website vindt u op www.alleenstaandouder.be. De informatie is niet alleen zinvol voor alleenstaande ouders, maar ook voor allen die minder gemakkelijk de weg vinden tot informatie die hun leven wat gemakkelijker maakt.

Het informatiepakket in de vorm van zes gebundelde brochures werd dit jaar uitgewerkt, en zal later dit jaar bekendgemaakt en verspreid worden via de OCMW's, de huisartsen en via het Netwerk van verenigingen waar armen het woord nemen. Deze brochures geven alleenstaande ouders en iedereen die er behoefte aan heeft antwoorden op heel praktische vragen. De thema's zijn echtscheiding en overlijden, belasting en budgetbeheer, kinderopvang, opvoeding en onderwijs, hulp in het huishouden, gezondheid, werk en wonen. Voor de ontwikkeling van het informatiepakket en de website is een subsidie van 33.655 euro aan vzw RoSa toegekend. De drukkosten van het informatiepakket bedragen 9727 euro voor 2000 exemplaren.

Wat de kansarme gezinnen betreft, heb ik het project 'De Eerste Stappen' van de Federatie van Marokkaanse Verenigingen ondersteund. Met dit project richt deze federatie zich op kansarme, veelal allochtone, gezinnen met kinderen jonger dan drie jaar. Door middel van de verspreiding van concrete informatie en de organisatie van ontmoetingsmomenten geven de uitvoerders van het project kansarme gezinnen opvoedingsondersteuning. Op die manier trachten ze te voorkomen dat kinderen uit deze gezinnen later een ontwikkelingsachterstand zouden oplopen.

Het project is in Anderlecht reeds succesvol uitgevoerd en loopt momenteel in Borgerhout. Later zal het mogelijk ook in andere regio's worden uitgevoerd. Omdat het over het opvoeden van kleine kinderen en over de door instanties als Kind en Gezin geboden mogelijkheden gaat, bereiken de uitvoerders van het project voornamelijk allochtone, kansarme vrouwen. Het is de uiteindelijke doelstelling om jongens en meisjes vanaf jonge leeftijd meer kansen te geven.

De eerste editie van het project in Anderlecht heeft trouwens tot een verrassend neveneffect geleid. Het

nadenken over en werken aan een degelijke toekomst voor hun kleine kinderen heeft de kansarme moeders er namelijk toe aangezet ook over hun eigen toekomst na te denken en, als de kinderen naar school gaan, zelf de stap naar de arbeidsmarkt te zetten. Voor het project 'De Eerste Stappen' in Borgerhout is aan de Federatie van Marokkaanse Verenigingen een subsidie ten bedrage van 52.000 euro toegekend.

Hoewel dit punt te ruim is om hier volledig te bespreken, wil ik hier nog even iets over de loonkloof zeggen. Ons beleid is erop gericht die loonkloof weg te werken. Dit is uiteraard zeer belangrijk in dit kader. Het gaat hier niet enkel om armoede, maar om een algemene rechtvaardigheid in de verloning van mannen en vrouwen. Armoede heeft hier natuurlijk ook iets mee te maken. Vrouwen verdienen over het algemeen minder dan mannen.

Wat de inspanningen van de Vlaamse Regering voor alleenstaande vrouwen betreft, verwijs ik naar de projecten die ik daarnet heb beschreven. Ook binnen het beleidsdomein Sociale Economie worden momenteel een aantal projecten uitgewerkt die focussen op de doelgroep van alleenstaande ouders. Dit is vooral belangrijk voor de activering van de alleenstaande ouders. Zo is het plan occasionele en flexibele kinderopvang onder meer op alleenstaande ouders gericht.

Verder voert het Steunpunt Gelijkekansenbeleid op dit ogenblik een onderzoek naar de loopbaankansen van alleenstaande ouders. Hierbij wordt met de genderinvalshoek rekening gehouden. Door middel van biografische interviews zullen inzichten in de loopbanen en de loopbaankansen van alleenstaande ouders worden verzameld. Hierbij worden tevens de factoren geïdentificeerd die een invloed op de loopbaankansen hebben. Onder de verwachte beïnvloedende factoren bevinden zich onder meer het onderwijs en de studierichting, de voorgeschiedenis van de loopbaan, het aantal aanwezige kinderen, de leeftijd van de kinderen en de financiële situatie van de alleenstaande ouder. Dit onderzoek loopt sinds deze zomer en zal in de zomer van 2009 in een rapport uitmonden.

Om vooruitgang in de bestrijding van armoede, in het bijzonder van vrouwelijke armoede, te meten, hebben we een aantal parameters nodig. Kort na het opstarten van de Open Coördinatiemethode (OCM) heb ik het Steunpunt Gelijkekansenbeleid de opdracht gegeven per Vlaams beleidsdomein specifieke genderindicatoren te ontwikkelen. We gebruiken deze genderindicatoren in de eerste plaats om de huidige situatie te meten. Dit is de zogenaamde nulmeting. Daarna kunnen we op regelmatige tijdstippen in de toekomst de nieuwe situatie en bijgevolg ook de vooruitgang meten.

De ontwikkeling van deze indicatoren verloopt gefaseerd. In 2007 heeft het Steunpunt Gelijkekansenbeleid

genderindicatoren met betrekking tot het onderwijs opgesteld. Vanaf 2008 wordt stapsgewijs ingezoomd op andere Vlaamse bevoegdheden, zoals het beleidsdomein Welzijn, waar de armoedethematiek een plaats in heeft. De bevindingen worden teruggekoppeld naar de ambtelijke commissie Gelijke Kansen, die het OCM-proces voedt en in belangrijke mate realiseert. Op die manier kunnen de indicatoren op hun relevantie en bruikbaarheid worden getoetst. Daarna kunnen ze worden gebruikt om het OCM-proces te monitoren. De studiedienst van de Vlaamse Gemeenschap is hier eveneens bij betrokken.

Ik wil hier benadrukken dat het ontwikkelen en operationaliseren van deze indicatoren een zeer complexe aangelegenheid is. We bevinden ons momenteel in de voorbereidende fase. Vanaf het begin van 2008 behoort de opvolging van de genderindicatoren tot de vaste opdrachten van de commissie voor Gelijke Kansen. Door middel van de genderindicatoren kunnen de algemene vooruitgang en de ten gevolge van specifieke acties geboekte vooruitgang worden gemeten.

Het beleidsdomein Gelijke Kansen is in het permanent armoedeoverleg vertegenwoordigd. Dit overleg wordt vanuit het beleidsdomein Welzijn horizontaal aangestuurd. Het Vlaams Netwerk van verenigingen waar armen het woord nemen zetelt hierin. In het kader van artikel 9 van het zogenaamde Armoededecreet, dat de oprichting van verticaal overleg binnen elk beleidsdomein regelt, wil ik mijn specifieke initiatieven, in casu de onderzoeksresultaten, aftoetsen aan de visie van het Vlaams Netwerk van verenigingen waar armen het woord nemen. Op die manier wil ik een optimale bijsturing van de beleidsaanbevelingen over dit onderwerp tot stand brengen.

In het beleid ligt de nadruk meer op alleenstaanden dan op genderverschillen. We mogen ons niet op de verschillen tussen mannen en vrouwen blindstaren. Er is geen genetische voorbestemdheid tot armoede op basis van het geslacht. Vooral de omstandigheden zijn belangrijk. Alleenstaand zijn is een belangrijke risicofactor. Vooral jonge moeders komen hierdoor in de armoede terecht.

De voorzitter: Mevrouw Franssen heeft het woord.

Mevrouw Cindy Franssen: Mevrouw de minister, ik dank u voor uw antwoord. Daaruit blijkt dat er een aantal belangrijke hefbomen worden aangepakt. U had het over de loonkloof, over 'herintreedsters' op de arbeidsmarkt en over occasionele en flexibele kinderopvang. Dat zijn belangrijke hefbomen om uit de armoedespiraal te geraken, zeker voor vrouwen. U hebt twee doelgroepen aangekaart: alleenstaande ouders die meestal vrouwen zijn en allochtone vrouwen.

Ik blijf een beetje op mijn honger zitten als het gaat over ouder wordende alleenstaande vrouwen. Heel wat vrou-

wen hebben zichzelf weggecijferd in functie van de opvoeding van hun kinderen. Ze bereiken nu de pensioenleeftijd, maar blijkt dat ook daar een evolutie naar verarming is. Ik hoop dat ook daar aandacht aan wordt besteed.

We blijven de evolutie van de genderindicatoren op de voet volgen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Gerda Van Steenberge tot mevrouw Kathleen Van Brempt, Vlaams minister van Mobiliteit, Sociale Economie en Gelijke Kansen, over de opencoördinatiemethode

De voorzitter: Mevrouw Van Steenberge heeft het woord.

Mevrouw Gerda Van Steenberge: Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, mijn vraag gaat over de opencoördinatiemethode. Het is de gewoonte om aan het begin van een nieuw werkjaar de beleidsbrieven van de vorige jaren opnieuw te bekijken en een evaluatie te maken.

In uw vorige beleidsbrief besteedde u veel aandacht aan de opencoördinatiemethode. In dat kader is een commissie Gelijke Kansen opgericht die uit vertegenwoordigers van de dertien beleidsdomeinen in de Vlaamse Regering bestaat. Deze commissie heeft in 2006 actieplannen ingediend ter realisatie van strategische en operationele doelstellingen op het vlak van gelijke kansen. In november 2006 zou de fase van het opstellen van de actieplannen beëindigd moeten zijn. Dat was net het moment dat de beleidsbrief en de begroting hier werden besproken waardoor dat niet aan bod is gekomen.

Vanaf september 2006 zou de commissie tweemaandelijks bijeenkomen. Tijdens de samenkomsten zou er ruimte zijn voor het uitwisselen van goede praktijken, voor het verwerven van verdere expertise met betrekking tot de aandachtsgroepen en de thema's die in het opencoördinatieproces centraal staan en voor het voorbereiden en concretiseren van de volgende fasen van het proces, zoals het voorbereiden van nieuwe doelstellingen en/of actieplannen. Voor het genderthema zou er in de formulering van de doelstellingen worden gefocust op het dichten van de loon- en loopbaankloof. Tegen de zomer van 2007 zou door de commissieleden een eerste vooruitgangsrapport met betrekking tot de realisatie van de lopende actieplannen moeten zijn ingediend, evenals geactualiseerde en nieuwe actieplannen.

Mevrouw de minister, is de commissie Gelijke Kansen sedert 2006 tweemaandelijks bijeengekomen? Hoe is de

commissie juist samengesteld? Welke actieplannen werden er concreet voorgesteld om de doelstellingen te realiseren uit de doelstellingennota van 24 maart 2006? Hoe staat het met het dichten van de loon- en loopbaankloof?

Wanneer werd het eerste vooruitgangsrapport aan u overhandigd? Is dit in de zomer gebeurd? Zo ja, wat staat er in met betrekking tot de lopende actieplannen? Wat werd reeds gerealiseerd? Welke plannen werden geactualiseerd? Zijn er nieuwe actieplannen? Zo ja, welke? Hoe ziet de verdere timing van het opencoördinatieproces eruit?

De voorzitter: Mevrouw Hostekint heeft het woord.

Mevrouw Michèle Hostekint: Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, ik sluit me aan bij de vragen over de loon- en loopbaankloof. Dat interesseert me bijzonder. De positie die iemand inneemt op de arbeidsmarkt is uiteraard zeer bepalend voor het al dan niet terechtkomen in armoede. Vrouwen hebben het nog steeds veel moeilijker dan mannen op het vlak van doorstroming naar belangrijke functies en betere jobs en gelijkheid van loon.

Eerder dit jaar werden al vragen gesteld naar aanleiding van de Equal Pay Day. U hebt toen een zeer gedetailleerd overzicht gegeven van wat er al allemaal gebeurt in het kader van de strijd tegen de loopbaankloof. Dat was zeer verhelderend. U hebt toen ook verwezen naar het project MV United in het kader van het Europees Jaar voor Gelijke Kansen. Dat was begin dit jaar, we zijn nu bijna aan het eind van 2007. Hebt u zicht op resultaten van al deze initiatieven? Kunt u al een evaluatie maken?

De voorzitter: Minister Van Brempt heeft het woord.

Minister Kathleen Van Brempt: Mijnheer de voorzitter, de ambtelijke commissie Gelijke Kansen is sinds september 2006 inderdaad elke twee maanden bijeengekomen, met uitzondering van de zomer van 2007. De commissie kwam in 2006 een eerste keer samen op 19 september. De volgende gemeenschappelijke vergadering werd vervangen door bilaterale contacten tussen elk commissielid met de voorzitter van de commissie. In dat bilaterale overleg op ambtelijk niveau werden de ingediende actieplannen geoptimaliseerd. Daarna volgden nog bijeenkomsten op 13 februari, 17 april, 14 juni en 27 september 2007.

De commissie Gelijke Kansen is samengesteld uit 26 vertegenwoordigers van de dertien beleidsdomeinen. De voorzitter van de commissie is een vertegenwoordiger van de ambtelijke cel Gelijke Kansen in Vlaanderen. Tien van de dertien beleidsdomeinen hebben twee of meer vertegenwoordigers binnen de commissie afgevaardigd. Daarbij is er telkens één vertegenwoordiger met een belangrijke beslissingsbevoegdheid in het

beleidsdomein ter zake en één vertegenwoordiger met bijzondere expertise op het vlak van gelijke kansen. Dat werd ook zo door het OCMW geadviseerd.

De overige drie beleidsdomeinen houden het bij één vertegenwoordiger, maar alle beleidsdomeinen zijn wel vertegenwoordigd. De lijst van de commissieleden ligt ter inzage of kan worden opgevraagd bij Gelijke Kansen in Vlaanderen.

Voor de actieplannen verwijs ik naar de bundel met de concrete plannen die in het voorjaar van 2007 aan alle leden van de parlementaire commissie Gelijke Kansen werd overgemaakt. Ik zal ze niet herhalen. Op 29 maart 2007 heb ik de bundel in de commissie toegelicht. Er is toen een uitgebreide gedachtewisseling op gevolgd. Volgend jaar kunnen we deze oefening uiteraard opnieuw houden. De actieplannen zijn er en ze moeten uiteraard worden gemonitord.

Het dichten van de loon- en loopbaankloof is iets dat niet onmiddellijk wordt opgelost. Het is belangrijk dat het hoog op de politieke agenda blijft staan. Ik wil gerust heel gerichte acties initiëren, maar het gros van het werk moet op de arbeidsmarkt worden gerealiseerd, in overleg met de sociale partners. Daar komt heel wat federale bevoegdheid bij kijken. Het is een werk van lange adem. Alle concrete acties die hier werden besproken, lopen nog.

Ik wil u wel nog graag medelen dat de commissie Gelijke Kansen, in samenwerking met het steunpunt Gelijkekansenbeleid en de studiedienst van de Vlaamse Regering, volop aan de ontwikkeling van genderindicatoren voor alle Vlaamse beleidsdomeinen werkt. Binnen de domeinen Werk en Onderwijs zal dit ook gerichte indicatoren opleveren waarmee we de situatie van vrouwen en mannen op de arbeidsmarkt op lange termijn kunnen opvolgen. De loopbaankloof is een nogal ruwe inschatting. Er kan over worden gediscussieerd. Fijnmazige indicatoren zijn onder meer de arbeidsmarkt, participatie of loonvorming.

De timing van het vooruitgangsrapport van de commissie Gelijke Kansen is wat opgeschoven. Het is de bedoeling dat mijn diensten ten laatste op 20 december 2007 de evaluatierapporten van de huidige actieplannen ontvangen. Op hetzelfde ogenblik worden ook de nieuwe actieplannen voor de periode 2008-2009 ingediend. Dan zal alles zeker in onze commissie kunnen worden besproken.

De evaluatie van de eerste actieplannen wordt afgevoerd in het voorjaar van 2008. In dezelfde periode verwacht ik ook een geïntegreerde bundel met de nieuwe actieplannen. Het zal de eerste keer zijn dat wordt nagegaan of onze actieplannen op het terrein zijn uitgewerkt. Het wordt een belangrijke evaluatie.

De commissieleden werken nu aan de evaluatierapporten van de actieplannen van 2006-2007. In de tweemaandelijksse bijeenkomsten van de commissie zal tot het einde van deze legislatuur verder worden gewerkt aan de verhoging van de expertise van de commissieleden, aan het ontwikkelen van indicatoren waarmee de evolutie van gelijke kansen in de verschillende beleidsdomeinen kan worden opgevolgd en aan de voorbereiding van nieuwe doelstellingen voor de volgende legislatuur.

Tot slot, wat de MV United betreft, heb ik de gegevens vandaag niet bij me. Ik weet dat er nog heel wat acties lopen. Het kan opnieuw aan bod komen bij de bespreking van de beleidsnota op 15 november 2007. Er is heel wat in geïnvesteerd. Ook het ESF heeft er heel wat in geïnvesteerd.

De voorzitter: Mevrouw Van Steenberge heeft het woord.

Mevrouw Gerda Van Steenberge: Mevrouw de minister, ik dank u voor uw antwoord. Dat het dichten van de loonskloof tussen mannen en vrouwen een werk van lange adem is, besef ik ook wel. Ik wilde vooral nog eens informeren naar de stand van zaken van de resoluties. Er zijn verschillende voorstellen van resoluties ingediend. Blijkbaar komt dat niet op de agenda. Misschien is er geen volledige overeenstemming tussen de verschillende partijen.

Ik kijk uit naar het vooruitgangsrapport dat u in december zult ontvangen. Ik wacht daar liefst op om het te bespreken. U bent toch het beste op de hoogte van de problematiek.

De voorzitter: Het incident is gesloten.
